

Ympäristöministeriö
Ari Kangas

Viite: Kommenttipyyntöne 4.11.2019 / sähköposti Päivi Saari

Kommentit yhdyskunnat, haja-asutus ja teollisuus- toimialan toimenpiteitä koskevaan ohjeluonnokseen

Vesilaitosyhdistys (VVY) on vesihuoltolaitosten toimialajärjestö. Jäseninäme on noin 300 vesihuoltolaitosta kattaen noin 90 % maamme vesihuollosta. Vesilaitosyhdistys kiittää mahdollisuudesta antaa kommentteja yhdyskunnat, haja-asutus ja teollisuus- toimialan toimenpiteitä koskevaan ohjeluonnokseen.

Vesilaitosyhdistyksen edustaja on osallistunut ohjetta valmistelevaan työryhmään, jossa ohjetta on työstetty rakentavassa ja keskusteleavassa hengessä, hyvässä yhteistyössä niin viranomaisten kuin toimialan edustajien kesken. Ohje on kehittynyt ja kiteytynyt aiempaan ohjeversioon nähden ja palvelee nykyisessä muodossaan aikaisempaa paremmin vesienhoidon suunnittelua. Ohjeeseen valitut toimenpiteet ovat näkemyksemme mukaan oikeat ja oleelliset vesien laatua parantavat tekijät. Alla esitämme yksityiskohtaisia kommentteja ohjeeseen.

Typenpoisto

Ohjeen sivulla 7 todetaan otsakkeen ”ensimmäisen suunnittelukauden palautteen huomioon ottaminen” alla seuraavaa ”Ympäristölupien mukaisesti toteutetaan fosforinpoiston lisäksi teollisuuden ja yhdyskuntien puhdistamoiden tehostettua kokonaistypenpoistoa niillä alueilla, joilla typpi on rehevöitymistä rajoittava tekijä ja tehostettua ammoniumtypenpoistoa niillä sisävesialueilla, joilla kokonaistypenpoisto ei ole tarpeen, mutta vesistön happiolosuhteiden kannalta ammoniumtypenpoisto on perusteltua.” Ehdotamme, että tekstiä muutetaan seuraavasti: ”Ympäristölupien mukaisesti toteutetaan fosforinpoiston lisäksi teollisuuden ja yhdyskuntien puhdistamoiden tehostettua kokonaistypenpoistoa niillä alueilla, joilla typpi on rehevöitymistä rajoittava tekijä. *Asukasvastineluvultaan yli 10 000 vesihuoltolaitoksilla toimenpide toteutetaan yhdyskuntajätevesiasetuksen vaatimusten mukaisesti tai siten, että enintään 30 % tyypestä johtuu typpiherkälle vesistöalueelle.* Lisäksi tehostettua ammoniumtypenpoistoa toteutetaan niillä sisävesialueilla, joilla kokonaistypenpoisto ei ole tarpeen, mutta vesistön happiolosuhteiden kannalta ammoniumtypenpoisto on perusteltua.”

Edellisessä opasversiossa yhtenä toimenpiteenä oli tehostettu kokonaistypen poisto. Toimenpide oli tekstissä kuvattu seuraavasti: ”Tehostettua kokonaistypenpoistoa toteutetaan niillä alueilla, joilla typpi on rehevöitymistä rajoittava tekijä. Asukasvastineluvultaan yli 10 000 vesihuoltolaitoksilla toimenpide toteutetaan yhdyskuntajätevesiasetuksen vaatimusten mukaisesti tai siten, että enintään 30 % tyypestä johtuu typpiherkälle vesistöalueelle.” Ohjetta päivitettyäessä tämä toimenpide poistettiin ja puhdistamoiden lupamääräyksiä koskevat asiat liitettiin toimenpiteeseen ”laitosten käyttö ja ylläpito”. Koska nykyisessä oppaassa typenpoistoa ei erikseen tekstissä käsitellä, eikä siihen ole todettu olevan tarvetta tehdä sisällöllisiä muutoksia, on typenpoistoa kuvaavan tekstin osalta syytä käyttää aiemman oppaan tekstin muotoiluja.

Toimenpiteiden periaatteiden yhteneväisyys

Yhdyskuntia ja teollisuutta koskevassa ohjeessa on laitosten käyttö ja ylläpito -toimenpiteestä todettu seuraavaa. *”Toimenpiteeseen kuuluu luvanvaraisten yhdyskuntien ja teollisuuden laitosten käyttö siten, että toimintataso pysyy alkavan suunnittelukauden alkuvaiheen tasolla lupamääräykset täyttäen. ... Tämä käytön ja ylläpidon perustoiminta on vaikuttavin toimenpide yhdyskunta- ja teollisuussektoreilla, minkä lisäksi laitoksilla toteutetaan kunnossapito-, uusimis- ja tehostamistoimia tarpeen mukaan. Pistekuormituksen päästöjen hallintatoimenpiteet, ennakoivalvonta mukaan lukien, on tarvittaessa saatettava ajan tasalle toimenpideohjelman tarkistamisessa. Tähän sisältyy lupien muuttamisen vireille paneminen, jos ympäristönsuojelulain mukaiset luvan muuttamisen edellytykset täyttyvät.”* Seurattava yksikkö on *”lupien muuttamiset, päästövähennä %.”*

Maatalouden oppaassa eläinsuojien ympäristölupien ja ilmoitusten mukaisena toimenpiteenä on kuvattu, että *”Ympäristöluvan ja ilmoituksenvaraisen toiminnan on oltava parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaista. Sika- ja siipikarjatuotannon osalta ympäristöluvassa huomioidaan myös IE-direktiivin vaatimukset (IRPP-BREF).”* Toimenpiteelle ei ole ilmoitettu seurantaparametria.

Eri sektoreiden oppaiden tulee ohjata vesienhoitoa yhdenmukaisesti siten, että ympäristöluvanvaraisille toimijoille määritettävä perustaso on yhteneväinen kaikissa ohjeissa. Tällä hetkellä maatalouden oppaassa ei toimenpiteen kuvauksessa mainita toimenpiteenä ennakoivalvontaa ja siihen sisältyen myös lupien vireille panemista, jos ympäristönsuojelulain mukaiset luvan muuttamisen edellytykset täyttyvät. Maatalouden oppaassa riittäväksi perustoimenpiteeksi on katsottu ympäristöluvan mukainen toiminta, kun taas yhdyskunnan oppaassa seurattava parametri on lupien muuttaminen. Ohjeet eivät siis ohjaa eri sektoreiden osalta yhtenäiseen ja johdonmukaiseen toimintatapaan. Vesilaitosyhdistys katsoo, että ohjeet tulee korjata siten, että eri sektoreiden osalta toimenpiteitä ohjeistetaan yhtenäisten periaatteiden mukaisesti. Vesilaitosyhdistys on antanut saman sisältöisen lausunnon maatalouden toimenpiteitä käsittelevään ohjelunokseen.

Riskien hallinta ja häiriötilanteisiin varautuminen

Riskienhallintaa koskevan toimenpiteen kuvaukseen sivulla 9 ehdotamme muokkausta, jotta riskienhallinnan ja häiriötilanteisiin varautumisen väliset erot tulevat tekstissä selkeästi esiin. Riskienhallinnalla parannetaan toimintavarmuutta (riskit eivät toteudu tai niiden vaikutukset pienenevät) ja häiriötilanteisiin varautuminen (esim. mietityt toimintatavat ja varajärjestelmät) parantaa valmiutta toimia häiriön realisoituessa.

Riskien hallinta ja häiriötilanteisiin varautumisen suunnitelmien toimenpiteiden toteuttaminen
Uusi toimenpide, jolla parannetaan ja kehitetään laitosten toimintavarmuutta ja häiriötilanteisiin varautumisen kattavuutta. Varautumisesta olisi tehtävä jatkuva prosessi, jolla voidaan turvata toiminnan jatkuvuutta ja myös ympäristön hyvää tilaa. Ennaltavaraumisella (VHL 15 a §, YSL 15 §), riskienhallintasuunnitelmilla ja riskikartoituksilla voidaan estää ympäristövahinkoja sekä varmistaa tehokas toiminta ja seurausten minimointi onnettomuus- ja häiriötilanteissa. Riskienhallinnassa otetaan huomioon myös vedenhankintaan käytettävien pinta- ja

pohjavesien hyvän laadun turvaaminen kaikissa oloissa. Toimintavarmuutta voidaan parantaa esim. Water Safety Plan ja Sanitation Safety Plan -tyyppisten riskienhallintaohjelmien avulla. Ympäristöriskikartoituksia, riskienhallintaa ja häiriötilanteisiin varautumista kehitetään myös kemikaalien ja polttoaineiden varastoinnin osalta. Riskien hallintaa on syytä tarkastella myös teollisuusjätevesisopimusten kannalta.

Hulevesien hallinnan ja käsittelyn tehostaminen

Ehdotamme, että hulevesien määrällisessä hallinnassa mainitaan myös pohjaveden muodostumisen turvaaminen.

Ohjauskeinot

Ohjauskeinoilla tarkoitetaan valtakunnallisia toimenpiteitä, joilla edistetään sektorikohtaisten toimenpiteiden toteutumista. Esitetyt ohjauskeinot ovat sisällöllisesti sangen laajoja, kun taas toimenpiteelle osoitettu kustannustaso viittaa siihen, että on kyse hankkeesta, jossa ohjataan ohjauskeinoon toteutumiseen.

Ministeriöiden johdolla ollaan käynnistämässä tai jo käynnistetty merkittäviä hankkeita ja ohjelmia, kuten kansallinen vesihuoltouudistus ja vesiensuojelun tehostamisohjelma. Ehdotamme, että näiden toimien mainitsemista ohjauskeinoina harkitaan.

Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arviointi on näkemyksemme mukaan oikean suuntainen. Ehdotamme, että ravinteiden poiston vapaaehtoinen tehostaminen toimenpiteen todetaan vähentävän roskaantumista hiukan. Fosforikuormituksen vähentämisen toimenpiteet vähentävät tyypillisesti kiintoainekuormitusta ja näin ollen myös roskaantumista.

Kustannusten arviointi ja kustannustehokkuus

Toimenpideooppaissa kuvataan yleisellä tasolla toimenpiteiden kustannuksia. Oppaiden sisältämät kustannusarviot eivät kuitenkaan ole avuksi, mikäli valuma-alueella vesienhoidon suunnittelussa on tarpeen miettiä erilaisten konkreettisten toimenpiteiden kustannustehokkuutta. Kustannustehokkuuden arviointi edellyttää tietoja erilaisten vaihtoehtoisten toimenpiteiden kustannuksista ja niillä saavutettavista päästövähennyksistä. Vesienhoidon suunnittelu tarvitsee sektorikohtaisten oppaiden rinnalle muita työkaluja, joilla kustannustehokkuutta arvioidaan. Pidämme tärkeänä, että kustannustehokkaimmat toimenpiteet ja niille soveltuvimmat kohteet kullakin valuma-alueella tunnistetaan ja että vesienhoidon suunnittelulla ohjataan jämäkästi kustannustehokkaimpien toimenpiteiden käyttöönottoon.

Osmo Seppälä
toimitusjohtaja

Saijariina Toivikko
vesiasian päällikkö